

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudkýň JUDr. Eleny Siebenstichovej a JUDr. Evy Sakálovej, v právnej veci navrhovateľiek **1/ M.**, bývajúcej v B., **2/ B.**, bývajúcej v A., zastúpených Mgr. P., advokátom so sídlom v B., proti odporcom **1/ I.**, **2/ M.**, bývajúcim vo Z., **3/ P.**, bývajúcemu v R., **o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 13 C 244/91, o dovolaní navrhovateľiek 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2006 sp. zn. 3 Co 245/2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2006 sp. zn. 3 Co 245/2005 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 25. januára 2005 č.k. 13 C 244/91-375 zamietol návrh navrhovateľiek 1/ a 2/, ktorým sa domáhali ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Účastníkom konania nepriznal náhradu trov konania.

Rozsudok súdu prvého stupňa napadli navrhovateľky 1/ a 2/ odvolaním. Krajský súd v Bratislave uznesením z 31. januára 2006 sp. zn. 3 Co 245/2005 ich opravný prostriedok odmietol ako oneskorene podaný. Vychádzal z toho, že rozsudok bol navrhovateľke 1/ (zastupujúcej aj navrhovateľku 2/) doručovaný poštou. Prvý pokus o doručenie sa uskutočnil 17. marca 2005. Po jeho neúspešnosti upovedomil poštový doručovateľ adresátku, že zásielka jej bude opätovne doručovaná 18. marca 2005. Nakoľko aj tento pokus o doručenie zostal

neúspešný, bola zásielka 18. marca 2005 uložená na pošte a adresátka bola o tom upovedomená. Za deň doručenia rozsudku považoval odvolací súd 21. marec 2005, lebo v tento deň skončila úložná lehota, uplynutím ktorej sa uložená zásielka považuje za doručenú (§ 47 ods. 2 O.s.p.). Posledný deň lehoty na podanie odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa (§ 204 ods. 1 O.s.p. v znení do 31. augusta 2005) pripadol na 20. apríla 2005, preto odvolanie navrhovateľiek podané na súde 2. mája 2005 považoval za oneskorené. Zaujal názor, že navrhovateľka 1/ nepreukázala tvrdenie, že sa nezdržovala v mieste doručovania v čase doručovania rozsudku a bolo bezvýznamné, že zásielku prevzala osobne na pošte 2. mája 2005 (pozn. dovolacieho súdu: správne 2. apríla 2005).

Odmietajúce uznesenie krajského súdu napadli navrhovateľky 1/ a 2/ dovolaním, v ktorom uviedli, že odvolací súd im odňal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo ich opravný prostriedok odmietol ako oneskorene podaný v zmysle § 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p., hoci podmienky pre postup podľa tohto ustanovenia neboli dané. V predmetnej veci nemohlo dôjsť k náhradnému doručeniu rozsudku súdu prvého stupňa v zmysle § 47 ods. O.s.p., lebo navrhovateľka 1/ sa v čase jeho doručovania nezdržovala v mieste doručovania, pretože od 17. marca 2005 do 1. apríla 2005 bola v R. u svojej dcéry B.. Zásielku obsahujúcu rozsudok prvostupňového súdu prevzala na pošte 2. apríla 2005. Pokiaľ odvolací súd napriek tomu ich odvolanie odmietol ako oneskorene podané, zaťažil konanie procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Navyše ich v rozpore s § 5 ods. 1 O.s.p. nepoučil o následkoch nevyzdvihnutia zásielky počas odbernej lehoty. Tieto procesné pochybenia odvolacieho súdu viedli k porušeniu ich práva na spravodlivý proces a znamenali denegatio iustitiae. Z uvedených dôvodov navrhovateľky 1/ a 2/ žiadali napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporcovia 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že rozsudok súdu prvého stupňa bol navrhovateľkám vyhlásený, preto hneď po súdnom pojednávaní mohli podať odvolanie s tým, že by ho neskôr bližšie odôvodnili. Keďže tak nepostupovali, krajský súd dôvodne ich odvolanie odmietol. S poukazom na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa podľa názoru dovolateľov týkalo obdobného prípadu, odporcovia uviedli, že navrhovateľky 1/ a 2/ nepostupovali v danom prípade v súlade so zásadou, že právo patrí bdelym, a preto neopodstatnene vytýkajú odvolaciemu súdu odňatie možnosti pred súdom konať. Z týchto dôvodov navrhli dovolanie „nepovolit“.

Odporca 3/ sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníčky (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpené advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie, ktoré v danom prípade smeruje proti uzneseniu, je prípustné, ak je napadnuté zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Napadnutým uznesením odvolací súd odmietol odvolanie ako oneskorene podané; keďže takéto odmietajúce uznesenie nie je uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., prípustnosť dovolania navrhovateľiek nemožno z týchto ustanovení vyvodiť.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu prihliadnúť na existenciu procesných väd konania zakladajúcich tzv. zmätočnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmal dovolací súd, či konanie nie je v danom prípade postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát (§ 237 O.s.p.).

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. navrhovateľky v dovolaní nenamietali a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Dovolací súd osobitne skúmal, či postupom súdov nedošlo k odňatiu možnosti navrhovateľiek 1/ a 2/ pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je vadný procesný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu tejto povahy ide tiež vtedy, keď odvolací súd ako oneskorené odmietne odvolanie, hoci podmienky pre tento postup nie sú dané (R 23/94). Navrhovateľky odôvodnili prípustnosť (a zároveň opodstatnenosť) dovolania tým, že odvolací súd odmietol ich odvolanie bez toho, aby zohľadnil, že lehota na odvolanie nemohla začať plynúť v závislosti od uloženia napadnutého rozsudku na pošte, lebo sa – vzhľadom na nezdržiavanie sa adresátky v mieste doručovania – nemohla uplatniť tzv. fikcia doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p.

Podľa § 47 ods. 2 O.s.p., ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel. Úpravou tohto tzv. náhradného doručenia zákonodarca sledoval cieľ predísť prípadom právnej neistoty spôsobenej bezdôvodným nepreberaním zásielok a zabrániť snahám spôsobovať prierahy v konaní. Pre uplatnenie fikcie doručenia v zmysle citovaného ustanovenia („... považuje sa posledný deň lehoty za deň doručenia ...“) je predpísané súčasné splnenie nasledovných podmienok: a/ možnosť náhradného doručenia nie je zákonom vylúčená (vid' napr. § 114 ods. 4 O.s.p.), b/ adresát písomnosti nebol pri doručovaní zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržoval, c/ doručovateľ nezastihnutého adresáta vhodným spôsobom upovedomil, kedy príde písomnosť doručiť znova (s uvedením dňa a hodiny), d/ druhý pokus o doručenie zostal taktiež bezvýsledný, e/ adresát písomnosti bol vhodným spôsobom upovedomený o uložení písomnosti na pošte alebo orgáne obce,

f/ adresát si zásielku do 3 dní od upovedomenia nevyzdvihol. Pokiaľ z týchto podmienok nie je splnená čo i len jedna, neuplatní sa fikcia doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p.

Ako vyplýva z doručenky založenej v spise na č. 1. 378 spisu, zásielka s rozsudkom Okresného súdu Bratislava II z 25. januára 2005 č.k. 13 C 244/91-375 bola navrhovateľkám 1/ a 2/ doručovaná po prvý raz 17. marca 2005. Po neúspešnom pokuse o doručenie upovedomil poštový doručovateľ navrhovateľku 1/, že zásielka jej bude opätovne doručovaná 18. marca 2005. Keďže oba pokusy o doručenie zostali neúspešné, bola zásielka uložená na pošte, o čom bola adresátka upovedomená. Navrhovateľka 1/ prevzala doručovaný rozsudok osobne na pošte 2. apríla 2005 (v napadnutom uznesení je nesprávne uvedený dátum 2. mája 2005).

Za účelom posúdenia, či v danom prípade došlo namietaným spôsobom k odňatiu možnosti pred súdom konať, bolo potrebné najskôr vyriešiť otázku splnenia podmienok pre uplatnenie fikcie doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. Navrhovateľka 1/ na preukázanie svojho tvrdenia o nezdržiavaní sa v mieste bydliska v čase doručovania rozsudku súdu prvého stupňa predložila písomné potvrdenie B. z 10. novembra 2006 (č.l. 440 spisu), v zmysle ktorého sa od 10. marca 2005 sťahovala do nového bytu v R. a navrhovateľka 1/ jej prišla pomôcť so zariadením tohto bytu. K potvrdeniu pripojila aj doklad o sprostredkovaní nájmu bytu z 23. februára 2005 a kópiu dokladu o uložení kaucie zaň z 10. marca 2005. Napokon predložila písomné „svedectvo“ (č.l. 445 spisu) a „vyhlásenie“ z 21. marca 2006 (č.l. 447 spisu), v zmysle ktorých B. potvrdila, že navrhovateľka 1/ sa v období od 17. marca 2005 do 1. apríla 2005 zdržovala u nej v R.. Tieto potvrdenia boli predložené za účelom preukázania toho, že v danom prípade nebol zachovaný zákonný postup v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. – ak sa totiž navrhovateľka 1/ v čase doručovania uvedenej písomnosti (do vlastných rúk) nezdržiavala v mieste doručenia, nemožno vychádzať z fikcie doručenia rozsudku v zmysle uvedeného ustanovenia. Dovolateľky tvrdia, že právne účinky doručenia nastali až osobným prevzatím napadnutého rozsudku navrhovateľkou 1/ na pošte 2. apríla 2005.

Odvolačný súd bol povinný skúmať procesné podmienky, ako aj skutkové okolnosti včasnosti podania odvolania spôsobom, ktorý rešpektuje podstatu práva na súdnu ochranu, do obsahu ktorého v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky patrí aj právo na to, aby opravný súd konal a rozhodol o podanom opravnom prostriedku (porovnaj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 8. júna 2005 sp. zn. II. ÚS 18/05). Dovolací súd je toho názoru,

že spôsob, akým sa odvolací súd vypořiadal s otázkou doručenia odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa navrhovateľke 1/ a tiež s tým súvisiacou otázkou lehoty na podanie odvolania, vzbudzuje závažné pochybnosti.

Odvolací súd nevzal v potrebnej miere na zreteľ, že navrhovateľka 1/ sa vyjadrila písomne 30. mája 2005 (viď č.l. 385 spisu) na základe výzvy Okresného súdu Bratislava II z 10. mája 2005, aby predložila „listinné dôkazy, preukazujúce, prečo doručený rozsudok neprevzala na pošte do 3 dní od jeho uloženia ..., t.j. či sa v čase doručovania rozsudku zdržiavala v mieste svojho bydliska“ (viď č.l. 384 spisu). Z prvého a druhého odseku uvedeného vyjadrenia navrhovateľky 1/ zreteľne vyplýva, že z tejto výzvy vyvodila presvedčenie, že súd jej vytýka neprevzatie zásielky na pošte. Za tohto stavu vzbudzuje pochybnosti, či obsah tretieho odseku jej vyjadrenia, že „nemá k tomu nijaké preukazujúce listinné dôkazy“, bolo možné zároveň považovať za vyjadrenie, že zdržiavanie sa mimo bydliska v čase od 17. marca 2005 do 1. apríla 2005 nevie preukázať žiadnymi dôkazmi (ako v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol odvolací súd).

Najvyšší súd Slovenskej republiky musel so zreteľom na uvedené konštatovať, že v posudzovanej veci nebol záver o nedodržaní zákonom ustanovenej procesnej lehoty na podanie opravného prostriedku preukázaný mimo rozumných pochybností, so zreteľom na čo mal odvolací súd vychádzať z predpokladu, že opravný prostriedok v zákonnej lehote podaný bol (viď právne závery Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktoré zaujal vo svojich nálezhoch z 10. októbra 2006 sp. zn. III ÚS 156/06, ďalej z 13. júla 2006 sp. zn. II. ÚS 63/06 a tiež zo 16. marca 2005 sp. zn. III. ÚS 331/04).

Vzhľadom na nepreukázanie záveru o nedodržaní odvolacej lehoty mimo rozumných pochybností bolo v danej veci potrebné vychádzať z toho, že právne účinky doručenia nemohli nastať tzv. náhradným doručením v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. Odvolanie navrhovateľiek 1/ a 2/, ktoré podali osobne na súde 2. mája 2005 (č.l. 380 spisu), bolo preto podané v zákonom stanovenej lehote. Pokiaľ odvolací súd napriek tomu ich odvolanie odmietol (§ 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), odňal im možnosť domáhať sa vecného preskúmania rozhodnutia súdu prvého stupňa včas podaným opravným prostriedkom a tým aj možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (R 23/1994).

Procesná vada v zmysle § 237 O.s.p. zakladá vždy prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie Krajského súdu v Bratislave zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.). So zreteľom na dôvod, pre ktorý bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť, nezaoberal sa ďalšími okolnosťami, ktoré uvádzali navrhovateľky 1/ a 2/, ale ani dôvodmi uvedenými odporcami 1/ a 2/ v ich vyjadrení k dovolaniu.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. marca 2008

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: